

Tăng cường I ốt vào muối và vi chất dinh dưỡng vào bột mì: Đầu tư tốt nhất cho sự phát triển kinh tế của Việt Nam

Bảo vệ sự phát triển và tăng trưởng của trẻ em ngày nay là chìa khóa phát triển kinh tế và xã hội trong tương lai. Những báo cáo từ cơ quan y tế quốc gia và các cơ quan nghiên cứu cho thấy thể hệ trẻ tiếp theo của Việt Nam có thể không đạt được khả năng phát triển tối ưu về trí tuệ và hiệu suất lao động, đơn giản do chế độ dinh dưỡng không có đủ các vitamin và khoáng chất cần thiết.

Tình trạng thiếu vi chất dinh dưỡng đang là sự mất mát lớn của Việt Nam về sức khỏe và kinh tế

Ảnh hưởng đến sức khỏe và nhận thức

- 30% trẻ em dưới 5 tuổi bị thiếu máu, một yếu tố mang tính nguyên nhân ảnh hưởng nhiều đến phát triển nhận thức và thành tích học tập.¹
- Hơn nửa số bà mẹ sinh con bị thiếu I ốt – làm chậm phát triển trí não của thai nhi và sự phát triển trí tuệ của trẻ.² Các kết quả kiểm nghiệm cứu cho thấy các trẻ được sinh ra bởi bà mẹ bị thiếu I ốt có chỉ số trí tuệ thấp hơn 14% so với các trẻ khác.³

- Nghiên cứu của Dimes ước tính có 20 ca mang thai trong số 10.000 ca sinh ở Việt Nam bị ảnh hưởng về não bộ và tử vong (do thương tổn của hệ thống ống thần kinh). Ở các nước đang có áp dụng tăng cường acid folic vào bột mì thường báo cáo tỷ lệ trẻ bị tổn thương ống thần kinh thấp dưới 10 ca trên 10.000 ca sinh.⁴
- 27,8% dân số Việt Nam thiếu kẽm trong khẩu phần ăn vào⁵ Kẽm cần thiết cho sức khỏe và phát triển tối ưu về thể chất của trẻ cũng như sự phát triển hoàn thiện của bào thai. Theo Tổ chức Y tế thế giới, khi tỷ lệ thiếu kẽm cao hơn 25% trong cộng đồng là khi cần tăng cường công tác cảnh báo tình trạng thiếu kẽm và ảnh hưởng của nó đến sức khỏe nói chung.

Ảnh hưởng đến nền kinh tế

- Chậm phát triển trí tuệ và giảm khả năng học tập liên quan đến thiếu I ốt và chất sắt ở thời ấu thơ, tình trạng này có thể gây lên hậu quả giảm từ 3-4% năng lực cống hiến và mức thu nhập khi trưởng thành.
- Ước tính thiệt hại do thiếu máu thiếu sắt trong 10 năm có thể tương đương 1,7 tỷ đô la.⁶

1 Tổng điều tra dinh dưỡng Việt Nam NIN 2009-2011

2 Điều tra thiếu hụt I ốt Bệnh viện Nội tiết Trung ương, 2009

3 Anderson và cộng sự, Tình hình thiếu hụt I ốt năm 2011 trên toàn cầu và xu hướng trong các thập kỷ vừa qua, Tạp chí Dinh Dưỡng 2012

4 Tính toán từ báo cáo toàn cầu về ảnh hưởng khi sinh của March of Dimes 2006

5 Đánh giá nguy cơ thiếu kẽm trong dân cư và giải pháp kiểm soát, Tạp chí Dinh dưỡng và Thực phẩm, trang 163-186

6 Phân tích tình hình kinh tế, Bộ Y tế, Bộ KHĐT, TCTK, 2006

Tăng cường I ốt vào muối và tăng cường vi chất vào bột mì là có thể thực hiện được ở Việt Nam.

Tăng nửa số lượng ăn vào trong khẩu phần đối với axit folic, I ốt, sắt và kẽm của bà mẹ và trẻ em trên toàn quốc là một bài toán khó, vượt quá khả năng của hệ thống y tế địa phương. Nhưng việc thêm một lượng nhỏ vào chế độ ăn thông qua tăng cường các vi chất này vào thực phẩm như muối, bột mì có thể tận dụng được hệ thống thương mại và phân phối lương thực để cung cấp chúng với một lượng an toàn và hiệu quả và hàng ngày, giúp bảo vệ được tất cả người tiêu dùng.

- Các cơ sở sản xuất bột mì và muối ở Việt Nam có khả năng kỹ thuật để đưa các chất dinh dưỡng này vào sản phẩm một cách an toàn.
- Chi phí cho nó rất ít, với giá thành tăng thêm chỉ một phần trăm⁷
- Không làm thay đổi mùi vị, màu sắc, chất lượng thực phẩm và người tiêu dùng không cần phải làm gì thêm khác.

7 Quan sát thực địa của Bệnh viện Nội tiết và Unicef ở các chợ địa phương ở Việt Nam

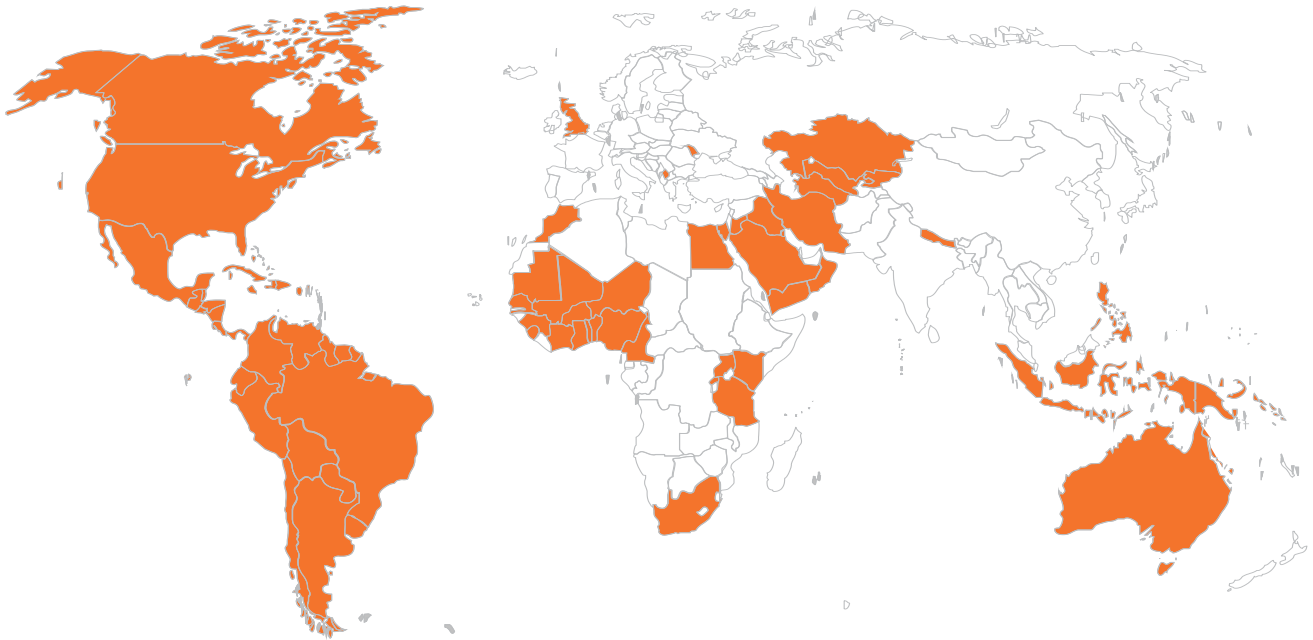
Tăng cường I ốt vào muối và tăng cường vi chất vào bột mì là đầu tư mang lại lợi ích to lớn cho gia đình và quốc gia.

Các bằng chứng chỉ ra rằng việc bổ sung vi chất dinh dưỡng mang tính bắt buộc vào muối và bột mì đều giúp giảm tỷ lệ thiếu I ốt, thiếu máu thiếu sắt, cũng như giảm tỷ lệ tổn thương trực ống thần kinh. Kết quả là tăng cường sự phát triển trí tuệ và khả năng học tập của trẻ cũng như khả năng lao động ở tuổi trưởng thành, giảm được gánh nặng các chi phí xã hội do bệnh tật. Mỗi đô la đầu tư vào muối I ốt và tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì có thể thu lại khoảng 30 USD.⁸ Theo Ngân hàng Thế giới, “không có một công nghệ sẵn có nào hiện nay đưa đến một cơ hội lớn lao để nâng cao chất lượng cuộc sống và đẩy mạnh tăng trưởng với một mức chi phí thấp như vậy và trong thời gian ngắn như vậy.”

8 Mở rộng quy mô các can thiệp dinh dưỡng, Tổn chi phí như thế nào? Ngân hàng thế giới, 2010.

Việt Nam nên tham gia nhóm 75 nước thực hiện việc bắt buộc tăng cường vi chất vào bột mì

Trong nhóm 75 nước, theo luật, mỗi lát bánh mì và một gói mì đều được tăng cường dinh dưỡng bảo vệ người tiêu dùng khỏi nguy cơ bị thiếu máu do thiếu sắt, và nguy cơ dị tật do tổn thương ống thần kinh cũng như các rối loạn khác do thiếu các vi chất dinh dưỡng. Năm 2010, Việt Nam đã tự đưa ra tiêu chuẩn cho hoạt động tự nguyện tăng cường thêm sắt, kẽm, a xít folic, và một số vitamin vào bột mì. Nhưng giống như các nước, với tiêu chuẩn tự nguyện, chỉ một lượng rất nhỏ các sản phẩm bột mì được tăng cường vi chất nên độ phủ thấp, nghĩa là chỉ tạo ra một ảnh hưởng rất nhỏ trong cải thiện sức khỏe cộng đồng. Viện Dinh dưỡng quốc gia cho đây là vấn đề “tham gia còn rất hạn chế từ các doanh nghiệp sản xuất –chế biến bột mì...đó là điều thất vọng⁹”

Ngược lại, ở các nước có chính sách bổ sung vi chất vào bột mì, quốc gia đã thu được những lợi ích đáng kể. Các nghiên cứu về tính hiệu quả ở Trung Quốc, Fiji, I Ran, Oman và Venezuela đều cho thấy sự cải thiện đáng kể tình hình thiếu chất sắt trong quần thể trong đó áp dụng tăng cường vi chất trong bột mì được xem như đã góp phần quan trọng¹⁰. Ở Chi Lê và Nam Phi, Tỷ lệ trẻ chết và tỷ lệ trẻ khuyết tật bẩm sinh liên quan đến tổn thương ống thần kinh vì thiếu a xít folic đã giảm một nửa¹¹

Ở Việt Nam, Luật Thực phẩm 2011 đã bao gồm đủ các thành tố hỗ trợ cho tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì theo cách bắt buộc. Các khuyến nghị của WHO hiện tại cho phép xác định liều lượng các vi chất dinh dưỡng đưa vào thực phẩm phù hợp với nếp quen và thực hành tiêu thụ của người tiêu dùng bột mì ở Việt Nam. Một nghiên cứu bằng chứng ở Vinh Phúc cho thấy hiệu quả của ăn mì gói được làm từ bột mì được tăng cường vi chất đã giúp giảm tình trạng thiếu máu do thiếu sắt¹² Thêm nữa, khảo sát của các chuyên gia về mạng lưới các cơ sở sản xuất bột mì trong nước chứng minh được 19 nhà máy sản xuất bột mì ở Việt Nam đều có thể dễ dàng làm chủ công nghệ thêm vi chất vào bột mì trong quá trình sản xuất.

Tiêu thụ bột mì của người dân ở Việt Nam đang tăng, đặc biệt là ở dạng mì ăn liền. Việc thêm 2-3 đồng vào chi phí cho mỗi gói mì ăn liền được tăng cường vi chất dinh dưỡng dường như không nghĩa lý về tăng giá,, nhưng đối với 1 đứa trẻ 3-5 tuổi, gói mì ăn liền đó sẽ cung cấp 35-70% lượng sắt cần thiết trong ngày. Thật vậy, những lợi ích mà tăng cường vi chất vào thực phẩm đối với Việt Nam là vô giá.

9 Tài liệu về Tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì, Viện Dinh dưỡng quốc gia, 2009

10 Tài liệu tổng quan của FFI về các nghiên cứu tính hiệu quả (dự thảo) 2012

11 Blencowe et al. A xít folic giảm tử vong khi sinh do bệnh lý ống thần kinh. Tạp chí quốc tế về dịch tễ học, 2010

12 Nguyễn Xuân Ninh, Tác động của việc tăng cường vi chất vào thực phẩm lên tình trạng dinh dưỡng của phụ nữ độ tuổi sinh đẻ, NIN

Việt nam nên tham gia vào 100 quốc gia bắt buộc tăng cường I ốt vào muối

Các quốc gia bắt buộc tăng cường I ốt vào muối đã đạt tỷ lệ hộ gia đình sử dụng muối I ốt đủ tiêu chuẩn phòng bệnh nhiều gấp đôi so với các nước chỉ có quy định tự nguyện – và nhiều nước gần như đã loại bỏ được vấn đề thiếu I ốt. Chỉ một vài năm trước đây, Việt Nam vẫn còn đã là một trong số nước có được bước tiến đáng lưu ý này. Năm 1999, Việt Nam có quy định bắt buộc trên toàn quốc được ban hành và ngành công nghiệp muối đã tuân thủ một cách tích cực. 90% hộ gia đình được tiếp cận muối I ốt đủ tiêu chuẩn phòng bệnh ở thời điểm năm 2005. Đối với người tiêu dùng, muối I ốt đã được chấp nhận và có thể mua được. Các điều tra quần thể khi ấy cho thấy “tình trạng tổn thất trí tuệ” do thiếu I ốt đã được loại bỏ.

Tuy nhiên, các thành tựu này ở Việt Nam nay không còn trong quá trình chuyển sang thị trường tự do. Mua kali iodat nhập khẩu vẫn theo hình thức tập trung thông qua cấp Trung ương. Bộ Y tế, với một ngân sách hiện tại chỉ đủ để trang trải 16% nhu cầu KIO3 của quốc gia.

Quan trọng hơn, Nghị định về muối I ốt bị sửa đổi năm 2005 theo hướng sản xuất và tiêu dùng muối I ốt không còn bắt buộc. Các nhà sản xuất muối cảm nhận không còn bổn phận và trách nhiệm sản xuất muối I ốt. Kết quả là hiện tại, chưa đến một nửa số hộ gia đình tiêu thụ muối I ốt. Điều tra hộ gia đình gần đây cho thấy khoảng 77% phụ nữ mang thai thiếu I ốt¹³

Khi không còn quy định pháp lý bắt buộc muối ăn phải là muối I ốt, “tình trạng tổn thất trí tuệ” lại quay trở lại ở Việt Nam. Đã đến lúc phải loại bỏ tình trạng đáng báo động về thiếu I ốt ở Việt Nam. Thành tựu loại trừ thiếu hụt I ốt đã không còn giữ được ở thời điểm năm 2005, Thành tựu này tuy nhiên có thể lấy lại được trong năm 2014 chỉ bằng giải pháp chính là Việt Nam thiết lập lại quy định pháp luật bắt buộc về việc muối ăn phải được trộn I ốt, đồng thời chuyển trách nhiệm mua KIO3 cho ngành công nghiệp muối.

13 Bệnh viện Nội tiết, 2009. Khảo sát IDD ở Đồng Tháp.

Luật Thực phẩm mới của Việt Nam tạo cơ hội cho chủ trương I ốt muối hóa bắt buộc, cũng như tăng cường vi chất dinh dưỡng bắt buộc vào bột mì.

Với việc mở rộng nhanh chóng của ngành công nghiệp thực phẩm hiện đại và thị trường tiêu dùng, Luật thực phẩm Việt Nam năm 2011 cung cấp một khuôn khổ pháp lý cập nhật để tận dụng tiềm năng của tăng cường vi chất cho thực phẩm cho các mục tiêu dinh dưỡng. Phù hợp với các quy định và công ước của quốc tế, Luật Thực phẩm Việt Nam năm 2011 hoàn toàn mở cửa cho chủ trương bắt buộc tăng cường vi chất cho thực phẩm nhằm giảm thiểu gánh nặng thiếu vi chất đang đe dọa sức khỏe cộng đồng.

- Tổ chức Thương mại Thế giới: Điều 20 của Hiệp định chung về thuế quan và thương mại của WTO chỉ ra rằng các chính phủ có thể thông qua các quy định pháp lý bắt buộc nhằm bảo vệ sự sống hoặc sức khỏe của con người, động vật, cây cối, miễn là minh bạch và không phân biệt đối xử. Việc bắt buộc tăng cường vi chất dinh dưỡng không phải là rào cản thương mại.
- Tổ chức Y tế Thế giới và Tổ chức Nông Lương thế giới: Hướng dẫn của WHO/FAO về tăng cường vi chất dinh

dưỡng vào thực phẩm chỉ ra rằng “chủ trương tăng cường vi chất dinh dưỡng bắt buộc là rất phù hợp ở các quốc gia có nguy cơ trước các vấn đề sức khỏe cộng đồng, hoặc khi nguy cơ ấy đang là những đe dọa nghiêm trọng” và “đối với chủ trương tăng cường vi chất tự nhiên, hình thức này dường như ít đảm bảo tạo lên được hiệu quả bảo vệ thực sự cho sức khỏe cộng đồng.”

Trên phương diện pháp lý, Luật Thực phẩm 2011 mở cửa cho chủ trương bắt buộc tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì và muối. Nó phù hợp với quy định của thương mại quốc tế, và đó là thể hiện một trong những sự đầu tư mang lại hiệu quả nhất cho phát triển kinh tế xã hội của quốc gia. Đó là một cam kết nhằm đảm bảo mọi trẻ em của chúng ta phát triển và đạt đầy đủ các tiềm năng trong mọi vai trò của chặng đường phát triển: khi là học sinh, là sinh viên, là người lao động trong xã hội, là vai trò cha mẹ, là công dân có trách nhiệm trong xã hội.

Về Alive & Thrive

Dự án Alive & Thrive (A&T) đã triển khai 6 năm ở Việt Nam (2009-2014) trong lĩnh vực tăng cường dinh dưỡng cho trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ, thông qua các mục tiêu tăng tỷ lệ nuôi con hoàn toàn bằng sữa mẹ, và tăng cường thực hành cho ăn bổ sung hợp lý.

Để có thêm thông tin, xin truy cập website: <http://www.aliveandthrive.org>

Giới thiệu về ICCIDD:

Hội Đồng toàn cầu về Phòng Chống Các rối loạn do thiếu I ốt (ICCIDD). – Mạng lưới toàn cầu này là một thành viên trong các tổ chức phi chính phủ trong tổng thể của khối hợp tác toàn cầu về sức khỏe Bà mẹ, trẻ sơ sinh, và trẻ nhỏ. ICCIDD nỗ lực để đảm bảo mọi phụ nữ mang thai, phụ nữ cho con bú và phụ nữ trong tuổi sinh đẻ được dinh dưỡng I ốt đầy đủ tạo lên sự phát triển tốt nhất của tiềm năng trí tuệ và thể chất trên toàn cầu.

Để có thêm thông tin, xin truy cập website: <http://www.iccidd.org>

Giới thiệu về FFI

Là khối hợp tác toàn cầu thúc đẩy chủ trương tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì. Khối hợp tác này khuyến khích, thúc đẩy các nhà lập chính sách của các quốc gia áp dụng biện pháp tăng cường vi chất dinh dưỡng cho bột mì thực hiện qua ngành công nghiệp chế biến xay sát. FFI làm việc với các tổ chức nhà nước, tổ chức thuộc khối tư nhân, và các cá nhân. FFI cung cấp các hỗ trợ trong lĩnh vực vận động chính sách, hỗ trợ kỹ thuật cho từng bước của tiến trình tăng cường vi chất dinh dưỡng vào bột mì. Tiến trình thường bắt đầu bằng khẳng định nhu cầu dinh dưỡng của cộng đồng, rồi đào tạo các nhà sản xuất kỹ thuật liên quan đến đưa vi chất vào bột mì, và giám sát hiệu quả của chương trình.

Để có thêm thông tin, xin truy cập website: <http://www.ffinetwork.org>

Giới thiệu về UNICEF

UNICEF làm việc tại hơn 190 nước và vùng lãnh thổ nhằm giúp đỡ trẻ em sống còn và phát triển, từ thơ ấu cho đến khi thiếu niên. Là tổ chức cung cấp vắc xin lớn nhất cho các nước đang phát triển, UNICEF hỗ trợ tăng cường sức khỏe và dinh dưỡng trẻ em, nước sạch và vệ sinh môi trường, nâng cao chất lượng giáo dục cơ bản cho tất cả trẻ em trai và gái, và bảo vệ trẻ em khỏi bạo lực, bóc lột và AIDS. UNICEF được tài trợ bởi sự đóng góp tự nguyện của các cá nhân, doanh nghiệp, tổ chức và các chính phủ.

Để có thêm thông tin, xin truy cập website: www.unicef.org/vietnam

Đồng hành cùng chúng tôi: www.facebook.com/unicefvietnam | www.youtube.com/unicefvietnam

Thông tin liên hệ

Địa chỉ: 81A Trần Quốc Toản, Hoàn Kiếm, Hà Nội | Tel: +84 439425706 - 11 | Fax: +84 439425705

Email: hanoi.registry@unicef.org | Website: <http://www.unicef.org/vietnam>